

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра української літератури

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА НА МЕЖІ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПОГРАНИЧЧЯ

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
денної форми навчання

Луцьк – 2021

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Українська література на межі польсько-українського пограниччя» підготовки бакалавра денної форми навчання. 22 листопада 2021 р. 11 с.

Розробник:

Яручик В. П., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри української літератури.

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року.

Завідувач кафедри

доц. Яручик В. П.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Бакалавр	Вибіркова
Загальна кількість годин/кредитів 120/4		Рік підготовки – другий
		Семестр – третій
		Лекції – 32 год.
		Практичні – 22 год.
		Самостійна робота – 58 год.
		Консультації – 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

ППП Семенюк Лариса Степанівна

Науковий ступінь кандидат філологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри української літератури

Контактна інформація 095-798-58-38; e-mail: iaruchyk@gmail.com

Iaruchyk.Viktor@vnu.edu.ua

Розклад занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>.

III. Опис дисципліни

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Українська література на межі польсько-українського пограниччя» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (українська мова і література).

Курс «Українська література на межі польсько-українського пограниччя» особливе значення для формування фахового світогляду здобувачів вищої освіти, майбутніх учителів-словесників.

В межах вивчення дисципліни розглядатимуться тематичні, ідейні, жанрові особливості української літератури материкової України та еміграції; літературний процес, що твориться українською мовою на етнічних українських землях – Закерзонні (Холмщина, Підляшшя, Лемківщина), а також в українських автохтонів, переселених в рамках акції «Вісла». Літературний процес на

території Волині, Галичини. Вивчатимуться поетичні, прозові, драматичні твори, художня публіцистика, переклади, літературна критика.

Знання з дисципліни допоможуть цілісно розуміти український літературний процес, з усім багатством тематично-ідейного обширу. Пізнаватиметься творення художньої, перекладної літератури на польсько-українському пограниччі.

Результатом навчання стане сформоване бачення закономірностей творення і функціонування літературного процесу українців, що в силу різних обставин опинилися за межами України. Формування цілісного бачення культурно-історичного процесу. Інтегральна компетентність.

Здобуті знання, уміння та навички можна використовувати у практичній діяльності філолога-дослідника та вчителя-словесника. Зокрема під час виробничої практики, під час написання різних наукових робіт, у педагогічній діяльності.

Метою навчальної дисципліни є вивчення літературного доробку українців на території українсько-польського пограниччя.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Українська література на межі польсько-українського пограниччя» є:

- подання здобувачам вищої освіти процесу розвитку україномовної літератури у її реальних суперечностях, найвидатніших художніх здобутках, у боротьбі проти підпорядкування ідеологічним догмам;
- ознайомити здобувачів вищої освіти із найпомітнішими письменницькими іменами та художніми творами;
- акцентувати увагу на витворенні повноти історико-літературних уявлень про український літературний процес, вияскравити його особливості у сфері професійної діяльності майбутніх бакалаврів.

Компетентності

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності, досягнення суспільства на основі розуміння історії, закономірностей розвитку предметної галузі; цінувати багатоманітність у суспільстві.

Здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії, її реалізації в професійній діяльності.

Здатність розуміти шлях розвитку вітчизняної та світової літератури й літературознавства; аналізувати явища української та світової літератури від давнини до сучасності, їх літературний та нелітературний (історичний, філософський, соціальний, ідеологічний, культурний) контекст, виховний потенціал; розуміти періодизацію, основні тенденції розвитку літератури, її зв'язок з іншими видами мистецтва, кіно, медіа; використовувати ці знання в професійній діяльності.

Здатність використовувати теоретичні підходи, дослідницькі парадигми та концепції в галузі лінгвістики, літературознавства та культурології в типових професійних ситуаціях; здійснювати лінгвістичні та літературознавчі дослідження; бути активним і компетентним учасником усної та писемної наукової комунікації в професійній сфері; керувати дослідницькою діяльністю учнів.

Здатність усвідомлювати культурне різноманіття, відповідальність за збереження культурної та мовної спадщини.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 120 годин/4кредити ECTS

IV. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	*Залік/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Змістовий модуль 1. Україномовна література в Польщі середини ХХ ст.						
Тема 1. Історична і політична ситуація на польсько-українському пограниччі в кін. ХІХ-поч. ХХ ст.	13	4	2	6	1	3
Тема 2. Організація літературно-видавничої діяльності українців у міжвоєнний та післявоєнний період.	11	2	2	6	1	3
Тема 3. Зародження літературного життя на теренах Волині письменниками-переселенцями в післявоєнний період	11	2	2	6	1	3
Тема 4. Перший період творчості письменників у Польщі (1956-1982) на польсько-українському пограниччі	13	4	2	6	1	3
Разом за модулем 1	48	12	8	24	4	12
Змістовий модуль 2.						
Україномовна література в Польщі						
Тема 5. Другий період творчості письменників у Польщі (1982-2021) на польсько-українському пограниччі	9	2	2	4	1	4
Тема 6. Українські письменники Холмщини	9	2	2	4	1	4
Тема 7. Літературна творчість письменників Північного Підляшся	8	2	1	4	1	3
Тема 8. Україномовна поетична творчість на Лемківщині	8	2	1	4	1	3
Тема 9. Літературна творчість Волині	9	2	2	4	1	4
Тема 10. Літературна творчість Львівщини	10	2	2	5	1	4
Тема 11. Взаємні польсько-українські впливи та їхній вияв у творчості письменників обох держав	14	4	4	5	1	3
Тема 12. Літературно-критичні взаємини, перекладацька робота	5	4			1	3
Разом за модулем 2	72	20	14	30	8	28
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
Модульна контрольна робота						60
Поточний контроль						40
Інше (вказати)						
Всього годин / Балів	120	32	22	54	12	100 балів

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

V. Завдання для самостійного опрацювання

1. Проаналізувати і законспектувати головні віхи літературно-критичних дискусій на тему польсько-українських літературних взаємин (II пол. XX ст.).
2. Законспектувати праці Остапа Лапського і письмово записати власні спостереження щодо ролі письменника у літературній дискусії в Польщі.
3. Опрацювати головні праці, які засвідчують участь у дискусії письменників Якова Гудемчука, Євгена Самохваленка, Ірини Рейт та літературознавців Степана Козака, Михайла Лесіва.
4. Написати власні спостереження щодо ролі літературної дискусії у розвитку україномовної літератури в Польщі та польськомовної в Україні.
5. Опрацювати творчий доробок і виписати головні праці Петра Маха, Олександра Рисака, Івана Чернецького, Йосипа Струцюка, Остапа Лапського, Івана Златокудра, Якова Гудемчука, Євгена Самохваленка, Мілі Лучак-Горбачек, Ольги Петик-Хиляк, Степана Сидорука, Петра Куприся, Тадея Карабовича, Петра Львовича, Івана Ігнатюка, Івана Русенка, Якова Дудри, Миколи Буряка, Івана Горощака, Семана Мандзеляна, Меланії Собин, Івана Головчака, Івана Желема.

VI. Індивідуальні завдання

Підготуватися до модульної контрольної роботи на наступні теми:

Історична і політична ситуація на польсько-українському пограниччі в кін. XIX - поч. XX ст.

Організація літературно-видавничої діяльності українців у міжвоєнний та післявоєнний період.

Зародження літературного життя на теренах Волині письменниками-переселенцями в післявоєнний період.

Перший період творчості письменників у Польщі (1956-1982) на польсько-українському пограниччі.

Історичні обставини у Польщі в роки II світової війни. Українці в Польщі у XX столітті. Горезвісна акція «Вісла». Знищення українців у Польщі.

Другий період творчості письменників у Польщі (1982-2021) на польсько-українському пограниччі.

Українські письменники Холмщини.

Літературна творчість письменників Північного Підляшшя.

Україномовна поетична творчість на Лемківщині.

Літературна творчість Волині.

Літературна творчість Львівщини.

Взаємні польсько-українські впливи та їхній вияв у творчості письменників обох держав.

Літературно-критичні взаємини, перекладацька робота.

Створення та значення Українського суспільно-культурного товариства (УСКТ). Ставлення польської влади до українських національних меншин (українці, лемки, русини, «руські»).

Створення україномовної газети «Наше слово» та її додатків. Вихід у світ антології «Гомін». Українські літературні організації, об'єднання, спілки, товариства, які діяли у Польщі.

Літературно-критичні дискусії на сторінках «Нашої культури» (кін. 50-поч. 60-х років ХХ ст.). Роль Остапа Лапського у літературній дискусії в Польщі. Участь у дискусії письменників Якова Гудемчука, Євгена Самохваленка, Ірини Рейт та літературознавців Степана Козака, Михайла Лесіва. Роль літературної дискусії у розвитку україномовної літератури в Польщі.

Роль товариства «Холмщина» на території України.

Розвиток перекладацької роботи на польсько-українському пограниччі.

VII. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента:

- присутність студента на лекційних заняттях (пасивна робота) оцінюється 1 балом;
- активна робота на практичних заняттях – максимальний бал 3;
- індивідуальна робота (у випадку, коли студент був відсутній на лекційних заняттях. Підготовка реферата, тестових завдань, аналітичного есе, аналіз твору, складання бібліографії) – макс. бал 3.

Політика щодо академічної доброчесності

Всі види самостійної та індивідуальних завдань повинні бути виконані згідно правил академічної доброчесності. Студенти самостійно здійснюють підбір джерел до повідомлень і рефератів. Тестові завдання розв'язуються індивідуально. Аналіз твору проводиться самостійно. Висловлюється власний погляд на проблему в аналітичному есе.

Політика щодо дедайнів та перескладання.

Часові норми визначає викладач із врахування думки студентів та епідемічної ситуації в країні. Перескладання відбувається згідно академічного розкладу.

VIII. Підсумковий контроль

Форма підсумкового семестрового контролю – залік.

Порядок проведення заліку:

Заліковий бал включає суму всіх балів за роботу під час семестру (присутність на лекціях, робота на практичних заняттях, самостійна та індивідуальна робота).

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перескласти якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

IX. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всівидинавчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано

X. Рекомендована література та інтернет-ресурси

(рекомендована література (основна, додаткова, Інтернет-ресурси) та інші джерела).

Основна література

1. Яручик В. Наближені до України: Антологія сучасної української літератури, твореної у Польщі. Упоряд. В.П.Яручик. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2012. 376 с.

2. Яручик В. Українська література в Польщі. Луцьк: Твердиня, 2009. 156 с. (монографія).

3. Яручик В. Українська поезія, творена в Польщі після Другої світової війни: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 228 с.

Додаткова література

4. Баєна Ю. Лісты блакітных успамінаў. Бельск Падляшскі, 1991. 180 с.

5. Боровик І. Поезії. Варшава, 1986. 308 с.

1. Гаврилюк Ю. Голоси з Підляшшя. Париж-Львів-Цвікау, 1999. 80 с.

2. Гаврилюк Ю. Негербовії генеалогії. Збірка віршів. Більськ, 1988. 24 с.

3. Грабан В. На ковпаку гір. Краків, 1991. 84 с.
4. Грабан В. Twarz rośróód cieni / В. Грабан. Nowy Sącz, 1984. 112 с.
5. Гудемчук Я. Балтійські чайки / Я. Гудемчук. Варшава, 1975. 9 с.
6. Гудемчук Я. Лети моя пісне / Я.Гудемчук. Варшава, 1964. 96 с.
7. Жабінська Є. Коли приходить Тиша. Більськ-Підляський, 1995. 63 с.
8. Жабінська Ж. Мамо, кім ми є... Бі'ельськ, 1989. 15 с.
9. Златокудр І. Веселки печалі. Варшава, 1999. 112 с.
10. Златокудр І. Пейзажі. Варшава, 1981. 119 с.
11. Карабович Т. Атлантида. Варшава, 1993. 38 с.
12. Карабович Т. Вибрані поезії. Білосток, 2001. 322 с.
13. Киристюк І. Весна з русалками. Більськ Підляський, 1995. 96 с.
14. Киристюк І. На дорозі із криниці. Париж-Львів-Цвіккау, 1995. 108 с.
15. Киристюк І. Пісні моєї сторонни. Більськ Підляський, 1985. 117 с.
16. Киристюк І. Смак ягоди ожини. Більськ Підляський, 1999. 94 с.
17. Лапський О. Мій почитачу. Варшава, 2000. 224 с.
18. Лапський О. Обабіч: Істини?! / О. Лапський. Варшава 2003. 218 с.
19. Лапський О. Себе: Розшукую?! Варшава, 2003. 203 с.
20. Лучак М. Апокаліпсис або ознаки кінця світу. Білосток: PRYMAT, 2001. 87с.
21. Лучак М. Ти ще повернешся до мене сину. Львів, 1995. 64 с.
22. Сидорук С. Над Бугом. Варшава: УСКТ, 1983. 82 с.
23. Стефанівський П. Ikona – łemkowski pejzaż. Nowy Sącz, 1985. 97 с.
24. Стефанівський С. Лем. Лемковина, 1991. 74 с.
25. Трачук Ю. Райські двері. Більськ Підляський, 1995. 81 с.
26. Трохановська С. Nie pozwól uschnąć kwiatkom. Краків, 1991. 81 с.
27. Український літературний провулок. Люблін, 2001-2020.
28. Фуджак І. Туга. Криниця, 2001. 53 с.
29. Karabowycz T. Już dzień się nachylił do czterech krańców świat. Lublin, 2004. 158 s.
30. Karabowicz, T., Jaruczyk W. Literatura ukraińska Na Podlasiu: Od Gwary Do języka Literackiego. Лінгвостилістичні студії. Вип. 12. Лютий 2020.
31. Karabowicz T. Po tamtej stronie deszczu. Poezja ukraińska. Lublin, 1998. 136 s.
32. Łuczak M. Kwiat czarnej paproci. Białystok, 1999. 62 s.
33. Nad ołtarzem pól. Antologia religijnej poezji ludowej Lubelszczyzny / Wybór i słowo wstępne M.Łesiów. Lublin, 1986. 342 s.
34. Struciuk J. Po tamtej stronie ciszy. Białystok, 2000. 125 s.
35. Яручик В. Українська література в Польщі: Зародження, проблематика, новаторство. Дивослово. 2020. № 7-8. С. 60-65.
36. Яручик В. Українська поезія Польщі в період «Хрущовської відлиги» // Studia Ukainica Varsoviensia. – Варшава (Польща): Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego. 2017. № 5. С. 173-185. (ISSN 2299-7237). 363 s.
37. Яручик В. Українська поезія, творена в Польщі після Другої світової війни: монографія. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 228 с.